

Kooman's poppentheater al 55 jaar een begrip in Den Haag

'Heerlijk om weg te duiken in de ruimte achter het gordijn'

DEN HAAG Kooman's poppentheater in het Statenkwartier is een begrip. Menig Haags kind groeide op met het poppenspel van Arjan Kooman en zijn vader Frank. Het oudste vaste poppentheater van Nederland staat dit jaar met een speciale voorstelling stil bij het 55-jarig bestaan.

DEBIE JAN BROEZE

Arjan Kooman (46) wijst naar het rode stoffige in het hart van Kooman's poppentheater. Achter het rood, het speelveld van de poppenspelers. „Daar heb ik als jongen van acht heel veel gespeeld, als mijn vader aan het spelen was.“

Tot was in de jaren zeventig. Het poppentheater van Frank Kooman was onderdeel van de Guldenstraat, waar het in 1990 afbrak begon, naar de Prinsenkade. Het gezin Kooman woonde boven het theater. Verleidelijk heeft Arjan dat nooit gevonden. „Ik heb een fijne jeugd gehad“, vertelt hij. „Als ik thuis was was het altijd een verrassing wat ik zou aantreffen. Dan kwam er vaak uit de kelder en dat was je daar wordt weer wat gemaakt.“

Arjan groeide als vanzelf op met het poppentheater, dat altijd heeft kunnen rekenen op een trouw publiek. Dat betekende echter niet dat voor hem direct duidelijk was waar zijn toekomst lag. Hij studeerde bijvoorbeeld aan de School voor Journalistiek, maar in 1995 was hij er toch weer om in de vestruimen van zijn vader te treden. „Er is door mijn vader nooit druk op mij uitgeoefend of zo. Ik ben er uiteindelijk gewoon langzaam in gegaan. Vooral omdat ik het gewoon heerlijk vond om te doen. Het eerste voorstelling die ik heb gemaakt werd heel gemaakt, dat was natuurlijk spannend. Maar als je dat de interactie met het publiek wilt en niet dat jij als speler helemaal niet meer belangrijk bent, maar dat het alleen nog maar om de poppen gaat, dat is z'n groeiend gebied. Daar doe je het uiteindelijk allemaal weer.“

Het heeft voor Arjan ook direct te maken met de grote aantrekkingskracht van het poppenspel. „Als poppenspeler ben je eigenlijk ontzettend aan dat veld ik wil zo zijn. Ik heb niet zo nodig op de voorgrond te staan en vind het heerlijk om weg te duiken in de beschermde wereld van de ruimte achter het gordijn.“

Dat gevoel staat eigenlijk in contrast met de rol van de poppenspeler. Arjan is als speler/maker betrokken bij alle facetten van het spel, van het bedenken van het ver-

▲ Arjan Kooman met een schilderij van zijn vader Frank, die in 2011 overleed. FOTO: MARIE JONCK

'Ik merkte dat ik er tegenaan zat te hikken, dat ik een drempel over moest'

haal, het maken van de poppen en door, het creëren van de stemmen en de muziek en het inschrijven van het licht. Een heel ambachtelijk werk korton. „Het begint vaak met één pop van bijvoorbeeld een diertje. En daar bouw je verder op door. Maar in het beginlijkheid ook een enorme overtocht, waar geen standaardoplossingen waar beschikbaar zijn. Ik heb in de loop der tijd dat ook heel wat poppen weggegooid omdat ze uiteindelijk op de een of andere manier niet voldeden. Voor een voorstelling heb ik van af is, moet alles erop en staan, het is vaak een jaar vooraf.“ De verhalen van Arjan draaien bijna altijd om de voorstelling. Maar

twas goed en kwaad, waarbij gelukkig de goede strijd de bovenzijde hebben. „Maar ik moet eerlijk zeggen dat ik dit ben op de achtergrond. Het creëren van de verhalen vind ik heerlijk.“ Na het schrijven van een nieuwe voorstelling volgt altijd het moment suprême: de ontvangst door een zaal vol huiverend maar ook schreeuwende kinderen. „Het moeke van kinderen is dat ze eerlijk zijn. Als iets volgens hen niet kan of wanneer er het niet aardig vinden, dan laten ze dat direct weten. Als de kinderen in de zaal gaan zitten praten of omringt worden, dan weet je dat er iets niet goed is aan de voorstelling. Maar

Reportage

als het helemaal doordit wordt.“ Toch moet Arjan beseffen dat het publiek in de loop der tijd veel kritischer is geworden. „Vroeger kreeg je kinderen ook op later leeftijd nog wel meer naar het poppentheater. Maar als ze nu in de breven-tuizen van de basisschool zitten, vinden ze het al snel te kinderachtig.“ Ten overtuiging, omdat hij, want hij heeft ook voorstellingen speciaal voor volwassenen. „En als die oudere kinderen dan toch een keer komen, zijn ze heel vaak ook om 100, het is 50, dat is leuk.“

Vastgeplakt

Hij staat vanwege het 55 jaar bestaan van Kooman's poppentheater. Dat laatste het oudste vaste poppentheater van Nederland is, bleef het helemaal niet zo nieuw was Jonghe de Zwerve. „Het is een voorstelling al 5003 van mijn vader, die in 2011 is overleden. We schreven vroeger nooit een tekst op, maar in 2009 en 2010 zijn alle voorstellingen geprojecteerd. Daardoor kon ik alles herhalen. Maar de onvoorspelbare fase met de muziek was helemaal niet om haar vastgeplakt. Toen vertelde me een specialist dat ik die tape vijf uur lang in een oven op 50 graden moest leggen. En dat heeft gedaan. In de voorstelling heb ik een dialoog met mijn vader. Dat is heel bijzonder.“

Jonghe bleef in meerdere opzichten bijzonder voor Arjan. „Het pop heeft een eigen stem en een geheel eigen karakter. En die weten door mijn vader voort gegeven. Ik merkte dat ik er emotioneel mee aan te raken, dat ik een drempel over moest, uiteindelijk is dat wel gelukt.“

De poppen van zijn vader zijn gelaatserd en de teksten zijn haer in haar voorstelling, maar toch is Jonghe nog steeds betrokken als het erik van 5003. „Dat was het grappige. Er kwam later een vrouw met haar kinderen, die het erik was mijn vader zelf als kind nog had gezien. Ze wist te even te stellen dat goed, maar wat het verhaal over ging. Maar tijdens de show, vertelde ze later, kwam alles weer boven. Oh, ja, zo ging het. Dat is leuk om te horen.“

Arjan, die het afgelopen seizoen ongeveer 160 voorstellingen gaf, weet niet zijn gezin niet meer hebben het theater, ook zijn de laatste tijd te creëren. „Ik heb het altijd zo, „Ik ben er altijd mee bezig. Zelfs op vakantie in Frankrijk ben ik nog op zoek naar stof-ten die ik meen voor de poppen.“